

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 103/2021-24

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7Sa/35/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 7Sa/35/2016 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Krajskému súdu v Bratislave **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 7Sa/35/2016 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **2 000 eur**, ktoré **j e** jej Krajský súd v Bratislave **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Krajský súd v Bratislave **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **375,24 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 103/2021 zo 4. februára 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 18. novembra 2020, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým postupom všeobecného súdu. Sťažovateľka navrhla vysloviť porušenie označených práv, prikázať konať bez zbytočných prietáhov, priznať primerané finančné zadosťučinenie 5 000 eur a náhradu trov konania.

2. Sťažovateľka uplatnila 9. augusta 2004 na bývalom Obvodnom pozemkovom úrade Bratislava reštitučný nárok, o ktorom nebolo 16 rokov rozhodnuté. Žalobou z 22. augusta 2016 proti nečinnosti orgánu verejnej správy sťažovateľka navrhla „uložiť správnemu orgánu konať a rozhodnúť“ a uvedené konanie je predmetom ústavnoprávneho prieskumu.

3. Od podania žaloby (8/2016) vykonal krajský súd prvý procesný úkon 17. januára 2017, ktorým zaslal žalobu žalovanému na vyjadrenie. Dňa 6. marca 2017 zaslal krajský súd sťažovateľke vyjadrenie žalovaného k žalobe. Od 6. marca 2017 krajský súd nevykonal žiadny procesný úkon, ostal úplne nečinný (*spolu 3 roky a 8 mesiacov*). Podľa názoru sťažovateľky konanie tvorí bežnú až rutinnú časť rozhodovacej činnosti správnych súdov a nevyznačuje sa osobitnou náročnosťou po skutkovej a právnej stránke a svojím správaním k zbytočným prietahom v konaní neprispela.

4. Krajský súd k sťažnosti podaním z 15. marca 2021 uviedol, že vec nebola prejednaná a rozhodnutá z objektívnych dôvodov, ktoré ospravedlňoval neprimeraným zaťažením súdu, problémami v jeho personálnom obsadení a dôležitým uprednostňovaním sociálnych vecí, starších právnych vecí a inej prednostnej agendy.

5. Sťažovateľka vo svojej replike z 22. marca 2021 uviedla, že súdy sú povinné organizovať svoju prácu tak, aby dĺžka konania bola primeraná. Systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti ako nadmerné množstvo vecí, nedostatočné personálne obsadenie súdu spojil s argumentáciou ústavného súdu, podľa ktorého takéto okolnosti nesmú byť na ťarchu účastníkom konania pri uplatňovaní práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (*sp. zn. I. ÚS 35/03, II. ÚS 52/99*).

II.

6. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej práv je založená na jej tvrdeniach o viac ako štvorročnej nečinnosti správneho súdu.

7. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre sťažovateľku (II. ÚS 32/02).

8. Vec sťažovateľky nebola z právneho hľadiska zložitá na posúdenie, pretože išlo o posúdenie nečinnosti orgánu verejnej správy, a teda nemusel posudzovať zložité meritórne administratívnoprávne otázky. Správny orgán nerozhodol ani po 16 rokoch, a aj keď napadnuté súdne konanie nie je preskúmvacím konaním správnosti rozhodnutia administratívneho orgánu, uvedená doba nemôže byť nezohľadnená na účely rozhodovania ústavného súdu (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 31. 8. 2018 vo veci Balogh v Slovenská republika, sťažnosť č. 35142/15: „*oddeľovanie administratívnej a súdnej fázy konania nie je v súlade s prístupom Súdu, ktorý konania na účely hodnotenia ich dĺžky posudzuje ako celok*“). V správaní sťažovateľky neboli zistené také skutočnosti, ktoré by významne vplývali na dĺžku konania. Vedenie konania, v ktorom sa nepristúpilo k pojednávaniu a nebol vykonaný žiaden úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej od 6. marca 2017, zostalo z hľadiska prietahových faktorov osamotené.

9. Krajský súd ospravedlňuje svoj postup nepriaznivou personálnou situáciou na súde a najmä nadmernou záťažou v sociálnej a inej privilegovanej agende. Je až notorietne známe, že samotný sudca sa ocitá vo veľmi nepríjemnej pracovnej atmosfére poznačenej stresmi pod náporom vecí. Je evidentné, že ide o systémový problém. Ústavnému súdu však neostáva iné ako zotrvať na svojej judikatúre, podľa ktorej takéto okolnosti nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu. Rovnako účelom ústavnej sťažnosti nie je dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Ako už ústavný súd uviedol, účelom ústavnej sťažnosti je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľka ocitla, a to obzvlášť, ak zmyslom a cieľom napadnutého konania mala byť ochrana súdu pred prietahmi v správnom konaní *a fortiori* v správnom súdnictve.

III.

10. Ústavný súd, berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľky, kvalifikoval nečinnosť súdu ako relevantné prietahy a deklaroval porušenie uplatnených práv. Z vyjadrenia súdu nevyplývali priaznivé vyhliadky vybavenia veci, a preto ústavný súd o to viac doplnil ochranu aj o uloženie príkazu krajskému súdu vo veci konať (§ 127 ods. 2 ústavy).

11. Sťažovateľka sa domáhala aj primeraného finančného zadosťučinenia (5 000 eur), ktorého cieľom je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany (IV. ÚS 210/04). Posudzovaná ústavná sťažnosť zjavne indikuje nespokojnosť sťažovateľky s postupom nielen správneho orgánu (nerozhodnutie 16 rokov), ale aj samotného krajského súdu, ktorý mal paradoxne nápravu tohto stavu vykonať, no sám sa stal porušovateľom jej práv. Krajský súd viac ako 4 roky vo veci nerozhodol. S ohľadom na tieto skutočnosti bolo sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 3 ústavy priznané primerané finančné zadosťučinenie 2 000 eur a v prevyšujúcej časti ústavný súd jej sťažnosti nevyhovел. Prihliadol na fakt, že deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj úplná náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok.

12. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia v súvislosti s účelným uplatňovaním práva za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2020 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 177 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,62 eur; spolu 375,24 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov). Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný zaplatiť na účet advokáta sťažovateľky (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2021

Robert Šorl
predseda senátu